

Âkif'i anlamak, bugünü anlamak

.....
FATMA HALİDE TUNCER *

Mehmet Âkif, şairliği kadar şahsiyetiyle de tanınması gereken hakiki bir münevver, mütefekkir ve bir dava adamı. Onu benzersiz kılan eserleri, dünya görüşünü besleyen sağlam karakterinin izlerini hep taşıdı. Dünya görüşü ise İslam'la şekillenmişti. Dürüst, âdil, şerefli ve izzetinefis sahibi bir Müslüman olarak yaşama çabasını son nefesine dek sürdürdü. Zor yıllarda yaşayan Âkif için, ne kadar acı da olsa hakikat daima ön plandaydı. Şu mısralarda, hakikate bakışını ve hayata karşı genel duruşunu görmek mümkün:

*Hayır, hayal ile yoktur benim alışverişim...
İnan ki: Her ne demişsem görüp de söylemişim.
Şudur cihanda benim en beğendiğim meslek:
Sözüm odun gibi olsun; hakikat olsun tek!*

Âkif, herhangi bir edebi eser kaleme almasaydı da gönüllere dokunan yanı muhakkak açığa çıkacaktı. Fakat tek bir mısramın sayfalarca yazıdan etkili olabildiği edebi anlatımlarla Âkif'i tanımak bahtiyarlığına da eriştik. Başta Safahat olmak üzere fikirlerini barındıran tüm eserleri başucu kitabı oldu bize. İşte bu kıymetli mısralarla örülü Safahat'taki bir bölüm de "Âsım". Burada gençlere emsal teşkil eden bir hayat tarzı bulmak mümkün. Peki, kimdir Âkif'in kafasındaki Âsım? Âsım denildiğinde bir yandan yaşadığı toplumun değerlerini, dinini ve kültürünü muhafaza ederken, diğer yandan milletin istikbali için ilim peşinde koşan bir mücadele adamı karşımıza çıkar. Cehaletin karanlığından kurtulmaktır ilk hedef bu mücadelede. Âsım bir nesildir, bir millettir. İstiklal Marşı da memleketi kurtaracak bu milletin nağmeleri... Âkif, vatan toprağını ilelebet koruyacağına inandığı o kutlu nesli şöyle anlatır:

*Sanlır, indirilir mevki'-i müstahkemler
Beşerin azmini tevkif edemez sun'-i beşer;
Bir göğüslerse Huda'nın ebedi serhaddi;
"O benim sun'-i bediim, onu çiğnetme" dedi.
Âsım'ın nesli... diyordum ya... nesilmiş gerçek:
İşte çiğnetmedi namusunu, çiğnetmeyecek.*

Milletin adamı Âkif, başka medeniyetlerin tahakkümü altında kalmayı bir zül olarak görürdü. Batının farklı coğrafyalardaki sömürgeci

emellerini meşrulaştırma çabalarını tamamıyla reddetti; çünkü toplumların dünü, bugünü ve yarını bağımsız kalabilmelerine bağlıydı. Âkif; yüzyıllardır kendisini yegâne güç olarak gösteren Batı medeniyetinin diğer medeniyetleri yok sayarak sürdürdüğü bu hegemonyaya karşılık, farklı kültürleri zenginlik gören, sulh temelli bir gök kubbe inşası için hayatı boyunca uğraştı. Tek dışı kalmış bir canavardı medeniyet dediğimiz artık Âkif'e göre...

Medeniyet algımız bugün de üzerinde düşünülmesi gereken bir mesele. İbn Haldun, "ilmü'l-ümran" diyerek bu konuda bir yol gösterdi. İnsanlığın sorunlarını yerli ve milli kalarak ortak bir zeminde ele alabilmenin ipuçlarını verdi. "Üstün medeniyet yoktur, açık medeniyet vardır." diyerek tüm değerlere sahip çıkan bir bakış açısı geliştirdi. Bize düşen İbn Haldun ile birlikte, diğer ilim adamlarımızın görüşlerini anlamaya çalışmak ve belki de toplumu başlı başına medeniyet kabul ederek bu medeniyette Doğu ile Batı'yı en güzelde, en doğrudu birleştirmek olmalı. Mehmet Âkif'in Âsım'ını anlayabilmek için, bugünün yerli ve milli duruşunu sağlamlaştırmak için, bunu bir hedef kabul etmek aydınlık yarınlara bir kapı aralayacaktır.

* İbn Haldun Üniversitesi İşletme Bölümü
Araştırma Görevlisi.